

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko

3.9.2025

Eduskunta
Puolustusvaliokunta**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON
SELVITYKSEEN KOMISSION EHDOTUKSESTA VIIDENNESTÄ OMNIBUS-PAKETISTA
(PUOLUSTUS) SEKÄ PUOLUSTUSALAN MINI-OMNIBUSISTA (E 58/2025 vp****Yleistä**

PIA ry yhtyy pääosiltaan Suomen kantaan otsikonmukaisessa asiassa. Haluamme kuitenkin lausunnossamme täydentää ja korostaa seikkoja, joita jo osittain sivusimme aikaisemmassa lausunnossamme 25.4.2025 ReArm Europe - suunnitelmasta ja SAFE-asetuksesta sekä vastauksessamme 17.4.2025 Euroopan komission kyselyyn Defence Omnibus -kokonaisuudesta.

Haluamme nostaa esille sen, että emme kannata Euroopan komission ajamaa käsitettä "true European Defence Union", joka on mainittu mm. 22.4.2025 päivätyn asetusehdotuksen (COM(2025) 188 final) etusivulla. Emme kannata Euroopan komissiolle roolia jäsenvaltioiden puolustussuunnittelussa, jonka näemme olevan vahvasti jäsenvaltioiden sisäinen asia. Nato-maat saavat lisäksi perusteensa omalle puolustussuunnittelulleen Natosta, eikä päällekkäisiä rakenteita ja suorituskykyjä pidä missään nimessä rakentaa. Tämä on tärkeää teollisuuden kannalta myös siksi, että se kykenee kohdistamaan TKI- toimintansa jäsenvaltioiden todellisiin tarpeisiin.

Huomiomme Suomen kantaan

Tuemme Suomen kantaa pääosin. Tällä tarkoitamme sitä, että neuvottelukanta voisi olla tietyissä kokonaisuuksissa hieman esitettyä terävämpi.

Pidämme erittäin tärkeänä tavoitteena koko unionin alueella toimivia puolustustarvikkeiden yhteismarkkinoita. Vaikka alan poliittisesta ja protektionistisesta luonteesta johtuen tavoite on epärealistinen, tulee siihen pyrkiä. Toimivat yhteismarkkinat synnyttäisivät kilpailukykyisempiä tuotteita, parantaisivat markkinoille pääsyä ja kehittäisivät teollisia verkostoja ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä. Yhteismarkkinat tulisi olla Suomen keskeisin tavoite.

Muistutamme huolestamme yhteishankintojen toteuttamistapaa kohtaan. Olemme huolissamme siitä, että suurien volyymimäärien ns. hyllytavarahankinnat voivat huonosti toteutettuna ajaa yrityksiä markkinoilta. Vain kaikkein suurimmilla toimijoilla on mahdollisuus tarjota tällaisiin hankintoihin. Yhteishankintoja voidaan toteuttaa myös kestävästi, kuten esimerkiksi Patrian johtamassa CAVS- hankkeessa on tehty. Tuolloin maat tekevät yhteistyötä jo tuotteiden suunnitteluvaiheessa ja konsepti rakentuu maiden teollisuuden yhteistyölle.

Komission ehdotukset toiminnan joustavoittamiseksi erityisesti jäsenvaltiokohtaisten koheesiosaantojen kohdentamiseksi puolustusinvestointeihin ovat erittäin kannatettavia. Koska jäsenvaltioiden puolustusteollisuus koostuu muutamia globaaleja toimijoita lukuun ottamatta enimmäkseen pienistä- ja keskisuurista

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko

3.9.2025

yrittäjistä, on tärkeää ymmärtää tällaisten yritysten elinkelpoisuuden parantaminen tärkeänä toimenä koko Euroopan resilienssille ja huoltovarmuudelle. Lisäksi puolustusteollisuuden esillä olo koko Euroopan alueella lisää sen tunnettavuutta sekä puolustuskysymysten ymmärrystä ja yleistä hyväksyttävyyttä.

Viides Omnibus-paketti (puolustus)

Asetusehdotus puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta (COM (2025) 821 final)

Kannatamme esitystä lupamenettelyiden nopeuttamiseksi, mutta päätösvalta asioissa on oltava kansallinen. Näemme siten Valtioneuvoston tavoin, että asetusehdotuksen soveltamisala edellyttää selkeyttämistä.

Alkuperäisessä ehdotuksessa esillä ollut 60 päivän määräaika ns. fast track -menettelyssä on hyvä lähtökohta. Voidaan toki argumentoida, kuinka pitkä kyseinen vastausaika pitää olla, mutta joku lukema on joka tapauksessa syytä kiinnittää. Ei voi olla niin, että muutoin selkeä puolustusteollisuuden esitys / vast. joutuu odottamaan esimerkiksi ympäristöarviointia useita kuukausia tai jopa vuosia.

Asetusmuutokset ympäristölainsäädäntöön ja asetukseen Euroopan puolustusrahastosta (COM(2025) 822 final)

PIA tukee komission ehdotuksia laajentaa jäsenmaiden mahdollisuutta sallia vapautuksia REACH- ja CLP-asetusten noudattamisesta maanpuolustuksellisin perustein. On kuitenkin muistettava, että esimerkiksi maanpuolustukselle kriittinen teollinen toimija saattaa hankkia varastoihinsa suuria määriä kemikaaliyhdisteitä, jotka jossain vaiheessa saattavat päätyä REACH-listalle. Näin ollen tulee tarkastella koko toimitusketjua raaka-ainetoimittaja – kotimainen teollinen toimija – maanpuolustuksen kriittisestä infrastruktuurista vastaava toimija tai hallinto (esim. Puolustusvoimat). Tässä mielessä toisessa maassa sijaitseva raaka-ainetoimittaja ei välttämättä tarkastele toimintaympäristöään nimenomaan Suomen maanpuolustuksen näkökannalta. Näin ollen Suomen tulee kyetä ulottamaan omasta näkökulmastaan kriittiset maanpuolustukselliset tarpeet ja poikkeukset myös toisessa Euroopan maassa sijaitsevaa raaka-ainetoimittajaa koskeviksi.

Suhtaudumme varaukselliseksi EDF-hankkeiden valintaa ilman kilpailutusta. Näemme tällaiselle tarvetta vain jatkohankkeiden suhteen, ts. hankkeille, joiden aikaisempia vaiheita on rahoitettu EDF- viitekehityksessä. Komissio viittaa esityksessään tähän kokonaisuuteen ehkä hiukan epäselvästi termeillä ”pre-commercial procurement” ja ”multiple source [restriction]”.

Olemme varovaisen myönteisiä myös hankkeiden epäsuoran hallinnoinnin osalta. Emme kannata uusien hallintorakenteiden luomista komission alaisuuteen, saatikka sen nykyisten rakenteiden paisuttamista. Olemassa olevien rakenteiden (EDA, OCCAR) tehokas käyttö luo ammattimaisuutta hanke- ja projektihallintaan, vaikkakin niiden käyttö voi jossain määrin kasvattaa kustannuksia. Tällöin kustannusten hallinta pitää saada nykyistä paremmin seurantaan ja ohjaukseen.

Puolustusalan direktiivimuutokset (COM(2025) 823 final)

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko

3.9.2025

PIA tukee komission ehdotusta puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin (2009/81/EY) muuttamisesta seuraavin kommentein:

- Pienhankintojen nopeuttaminen ja yksinkertaistaminen tuplaamalla PUTU-direktiivin piiriin menevien hankintojen kynnysarvoja on perusteltua. Kynnysarvoja olisi voinut nostaa vieläkin enemmän, sillä ainakin Suomessa tällä olisi ollut merkittävä vaikutus hankintatoiminnan nopeuttamisessa.
- Emme tue Komissiolle toimivaltaa antaa delegoituja asetuksia puolustusvälineiden siirtoihin liittyvissä kysymyksissä. Puolustustarvikkeiden siirto- ja vientilupa-asiat ovat jäsenvaltioiden vastuulla. Komissiolle ei ole toimivaltaa eikä mm. näkemystä kansallisista ominaispiirteistä, joiden takana voi olla sotilaallinen suunnittelutyö esimerkiksi yhteistyössä Naton kanssa.
- Tuemme komission esittämää innovaatiokumppanuusmallia, joka saattaisi mahdollistaa myös Puolustusvoimien TKI-toiminnassa nykyistä huomattavasti nopeamman kehittämissyklin.

Mini-Omnibus COM(2025) 188 final

PIA tukee valtioneuvoston kantaa Mini-Omnibus -välinettä koskevassa lausunnossaan seuraavin täydennyksin:

- Mikäli STEP-kehysvälineeseen saadaan mukaan neljänneksi strategiseksi sektoriksi puolustusala, tulee Suomessa asian viestintään panostaa erityisellä tavalla. Näemme tässä suuren mahdollisuuden EDTIB:n vahvistamisessa.
- Suhtaudumme varovaisen myönteisesti nyt esitettyyn ASAP-välineen jatko aikaan 31.12.2026 saakka.

Yhteenveto

1. Tuemme Suomen kantaa pääosin. Sitä olisi kuitenkin hyvä terävöittää.
2. Emme kannata Euroopan komission vallan kasvattamista puolustussuunnittelussa ja puolustuskäytön kehittämisessä.
3. Kannatamme puolustusmateriaalin yhteismarkkinoiden luomista Eurooppaan, ja sen tulisi olla Suomen keskeisin tavoite.
4. Yhteishankinnat tulee tehdä tavalla, joka ei vääristä markkinoita ja mahdollistaa myös muiden kuin suurimpien yritysten osallistumisen.
5. Kannatamme koheesiosaantojen suuntaamista puolustusinvestointeihin.
6. Kannatamme esitystä lupamenettelyiden nopeuttamiseksi, mutta päätösvalta asioissa on oltava kansallinen

erityisasiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko

3.9.2025

7. Tuemme ehdotuksia laajentaa jäsenmaiden mahdollisuutta sallia vapautuksia REACH- ja CLP-asetusten noudattamisesta maanpuolustuksellisin perustein.
8. Suhtaudumme suurella varauksella EDF-rahoitettavien hankkeiden valintaan ilman kilpailua.
9. Olemme varovaisen myönteisiä EDF- hankkeiden epäsuoran hallinnoinnin osalta, emmekä kannata uusien hallintorakenteiden luomista komission alaisuuteen.
10. Tuemme kynnysarvojen nostamista pienhankinnoissa, vaikkakin nyt esitetty lisäys olisi voinut olla suurempi.
11. Tuemme komission esittämää innovaatiokumppanuusmallia.
12. Kannatamme puolustusalan lisäämistä neljänneksi strategiseksi sektoriksi STEP-kehysvälineeseen.
13. Suhtaudumme varovaisen myönteisesti nyt esitettyyn ASAP-välineen jatkoaikaan 31.12.2026 saakka.